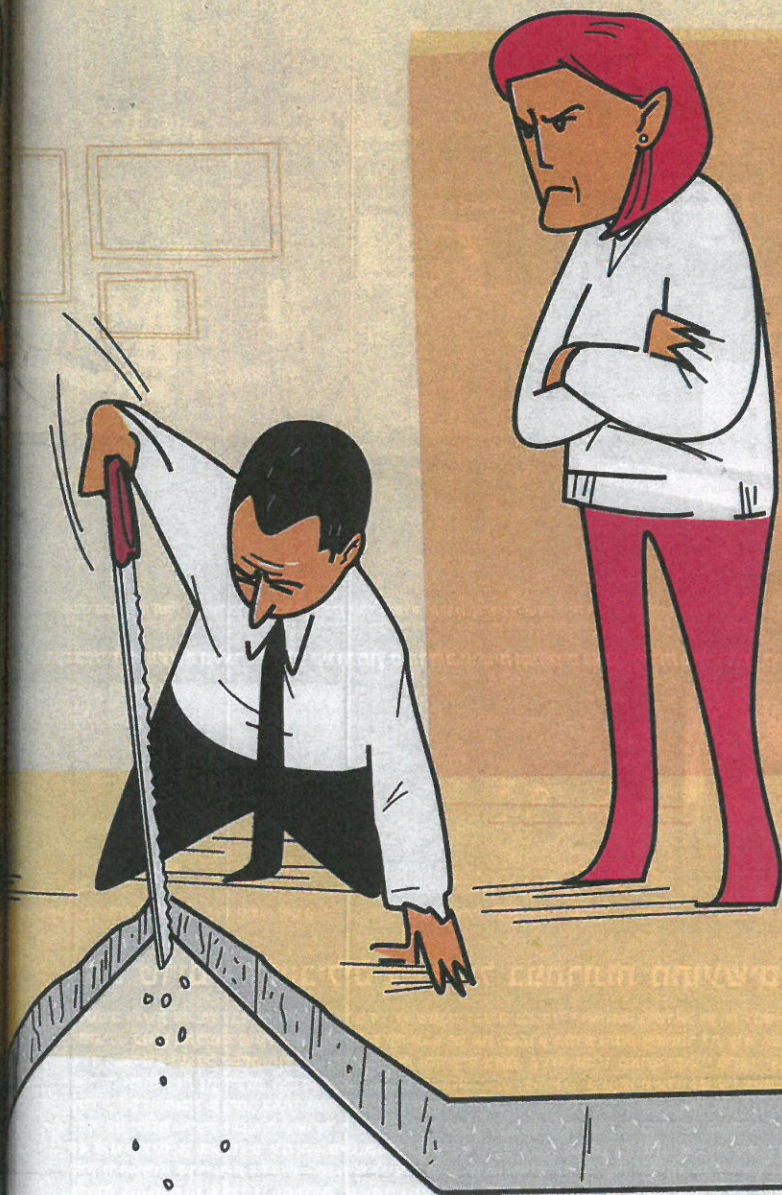

סייגים 8 אישורים סיגים
סייגים 2-3 הוסף סיג
סוגי טיפול: סייגים יחש

רונית הראל

במהלך חייהם המשותפים של בני זוג נצבר בדרך כלל נדל"ן, בנוסף לנכסים כמו חסכונות וניירות ערך. מה דינו של הנדל"ן במקרה של גירושים? חוק יחסי ממון קובע כי לרוב מתחלקים הצדדים ברכוש שצברו בשנות הנישואים בלבד. רכוש שהיה של אחד הצדדים לפני שנישאו, או הגיע אליהם במתנה או בירושה, נחשב לנכס חיצוני, ואינו אמור להתחלק בין בני הזוג. ואולם לרברי עו"ד יעל גיל, מומחית בדיני משפחה וגירושים, יש נסיגות שבהן למרות הקבוע בחוק, בתי המשפט פוסקים כי יש לחלק רכוש שנצבר לפני הנישואים כמו גם מתנות וירושות, שניתנו לאחר מבני הזוג – גם כשאינם עונים על ההגדרה של צבירה משותפת.

לרברי גיל, הרכוש הנחלק בין המתגן רשים כולל דירה שרכשו יחד, מיטלטלין שקנו, כולל רכב משותף וחכיות סוציאליות – קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פני סיה, חסכונות וכל מה שנצבר במהלך הנישואים. עם זאת, מגיעים לפתחו של בית המשפט גם עניינים הנוגעים לרכוש חיצוני, כמו מעמדה של ירושה במסגרת חלוקת רכוש, פירוק שיתוף ברירה, חלוקת דירה לפי השקעה של כל אחד מבני הזוג ושיתוף ספיציפי ברירת מגורים.

גיל מצביעה על אבן דרך ששינתה את הכלל, טרפה את הקלפים והשפיעה על פסקי דין לעתיד לבוא בכל הקשור לנכסים שנרכשו או התקבלו במתנה ובירושה, ולא שייכים במקור לשני בני הזוג. לרבריה, "אחד מפסקי הדין הראשונים שהוכתרו כמעניינים ושונים, כאלה שנותנים כיוון לשנים קדימה, ניתן לפני כארבע שנים ודן בחלוקתה של דירה אותה רכש הבעל כמה שנים לפני נישואיו לפני שהכיר את אשתו.

עו"ד יעל גיל: "בית המשפט העליון אומר לנו, רוצים מחצית הזכויות בדירת מגורים שרשומה על שמו של בן הזוג? תוכיחו מעבר לקיומם של חיי נישואים משותפים, קיומם של 'דבר מה נוסף' שיעיד על כוונת שיתוף בנכס הספציפי"

"במהלך שנות חייהם המשותפות חיו בני הזוג ברירת הבעל, אך עברו במהלך הנישואים פעם אחת לדירה שכורה בעקבות מעבר האשה שעזבה את הבית. מדי פעם פרצו בין בני הזוג סכסוכים בעיקר סביב רצונה של האשה שהבעל ימכור את הדירה וירכוש אחרת, שתירשם גם על שמה".

גם אם הושקעו בנכס כספים מחשבונו המשותף של בני הזוג או שדובר על הנכס כמשותף – הרי עדיין אמורה להתבצע חלוקה כשמתגרשים?

"במצבים האלה, כבר הוכר בפסיקות רבות, הירידה אכן תחולק שווה בשווה בין בני הזוג, אבל לא במצב שבו האשה לא השקיעה שקל ברירה, כמו בפסק דין זה. <<

לא תמיד חצי-חצי

כיצד מחלקים 104 דירות בניו ג'רזי ובגרמניה שירש בן זוג המתגרש מאשתו? האם דירה שרכש הבעל לפני הנישואים תחולק שווה בשווה בינו לגרושתו? חלוקת נכסים משותפים או שהתקבלו מחוץ לחיי הנישואים הם עניין גמיש שנתון לפרשנות

איור: ליאו אטלמן

► כאן בא לירי ביטוי רב אחר לחלוטין. כשהאשה טענה כי בעלה הסכים למכור את הדיירה ולרכוש ירידה חדשה במקומה באמצעות התמורה שתקבל מהמכירה ומחסכות משותפות – הסכמה זאת מלמדת על הסכמת הבעל לשיתוף אשתו בזכויות בדיירה, כלומר הסכמה לשיתוף בנכס 'חיצוני' ספציפי.

אבל הדיירה לא נמכרה.

"הדיירה לא נמכרה, לא נרכשה אחרת, והדיירה נותרה של הבעל והיתה רשומה על שמו, מאחר שהוא סירב למכור אותה".

לכן, מסיבה גיל, מקרה זה הוא אבן בוחן בתחום חלוקת הרכוש בין מתגרשים. היו מספר ערכאות שדרו במקרה ובכל פעם הפכו את ההחלטה הקודמת. כך למשל, בית המשפט לענייני משפחה פסק כי על הבעל להעביר מחצית משווי הדיירה לאשה; בית המשפט המחוזי בלוד, שציטט את חוק יחסי ממון, ביטל את פסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה לקבע כי נכסים שהביא הבן על עמל מפני הנישואים, שייכים לו; ובית המשפט העליון, ששוב הפך את הקערה על פיה, קבע בניגוד לחוק יחסי ממון בין בני זוג, כי מחצית מן הזכויות בדיירה שייכות לאשה שכן הוכח כי התקיימה כוונת שיתוף ספציפי בנכס.

איך מנגנונים בהן בית המשפט כשבה לפסוק בעניין?

"בעינינו", אומרת גיל, "הלחץ והסחטנות של האשה כלפי בעלה מהווים לרוב של בית המשפט העליון הוכחה לשיתוף ספציפי בנכס, שמוביל לחלוקת הדיירה ולכן שהאשה תקבל רכוש לא לה, שבו היא לא רשומה דבר – כשהבעל מייחס לא רעה באמת לתל חלק מהדיירה. למעשה, אומר לנו בית המשפט העליון: 'רוצים מחצית הדיירה כדירת מגורים שישומה על שמו של בן הזוג? תזיחו מעבר לקיומם של חיי נישואים משותפים, אף אם ממושכים, קיומו של דבר מן הסוג, שיעיד על כוונת שיתוף בנכס הספציפי'.

"במקרה זה, הרב מר הנוסף היה הבחנת הבעל במהלך הנישואים, שנתמכה בעדות יריד המשפחה, שהדיירה תימכר ותקנה ירידה אחרת מכספי המכירה ומכספי החסכות של בני הזוג. אבל הדיירה לא נקנתה, משום שה בעל חזר בו מהסכמתו".

רו"ח און שני, שותף במשרד שרירי-שני, בוחן את הסוגיה מהווית של מוסרי הנכסים. לרוביו, יש חשיבות להתנהלות של הצדדים במהינה כלכלית לעניין חלוקת הנכסים. "אם בני הזוג החזיקו חשבונות בנק נפרדים ונמנעו מהעברות כספים בין הצדדים, ייתכן שאין כוונת שיתוף וגם לא היתה כוונה כזאת.

"הכלל חל גם לגבי התקבולים מהנכסים החיצוניים ותשלומי המס בגינם, משום שיש כול להיות שתשלומי המס אגב נכסים חיצוניים (כגון מס על שכר דיירה) שיתבצעו מהחשבון המשותף של בני הזוג עשויים לה' זק את טענת השיתוף – מה שביא לחלוקת הרכוש החיצוני בין בני זוג".

מה המשמעות במקרה הספציפי הזה?
גיל: "די בכך שהוכחו הבטחות ומצגים נמשכים, ושסוגיית הדיירה עמדה לא אחת במהלך השנים במרכז הדין בין בני הזוג. כלומר, די שהבעל שוחח עם אשתו במהלך השנים על אורות הדיירה ומכירתה כדי להוציא מחצית מן הזכויות בה מידיו".
היא מוסיפה כי "בראייה רציונלית אפשר לומר שבמהלך חיי הנישואים, בעל ואשה מבטיחים זה לזה הבטחות רבות ומתגלעים ביניהם חילוקי דעות רבים, גם בנישואים טובים.

צילום: מירל טולן

עו"ד יעל גיל: "בית המשפט חייב לקבוע כי חלוקת רכוש בין בני זוג לענייני משפחה תתבצע על פי חוק יחסי ממון, לא על פי חוק יחסי ממון".

מתאור העובדות עולה כי האשה פעלה לקבל מחצית מדידת הבעל במשך שנים רבות, והיא אף עזבה במהלך הנישואים את הבית עם הבת, כפי הנראה בשל חילוקי הרעות בנושא. גם אם ניתנו הבטחות כאלה ואחרות, הן לא הביטו לכדי חוזה משפטי מחייב וכן לא הוכחה קיומה של שותפות נמשכת בחיי הנישואים. לכן, קבע השופט זילברטל, כי מהוכח דווקא כי חיי הנישואים בין בני הזוג לא התאפיינו בשיתוף, כי אם בניכור ובחוסר שיתוף, יש לרדות את הערעור ולקבוע כי הזכויות בדיירה במלואן יישארו של הבעל".

פסק הדין הזה הוא אבן דרך.
כן, אומרת גיל. "בעבר, נהגו בתי המ' שפט לפסוק כי אם אחד מן הצדדים הביא ירידה לנישואים, אך שני בני הזוג שילמו את המשכנתא בגין הדיירה או שיפצו אותה בשיעור נרחב ומשמעותי, אפשר לראות בכך כוונת שיתוף בנכס ולקבוע כי יש לחלק את הדיירה שווה בשווה ביניהם. אך במקרה זה נפל דבר. גם כשהאשה לא השקיעה רבך בדיירה ולמרות קביעת השופט זילברטל, נפסק ברעת רוב כי מחצית מהזכויות בדיירה שייכות לה".

האם לפסק הדין הזה היו השלכות?
"פסק דין בעייתי זה הניח את הבסיס לת' כיעות רבות שמגיעות לפתחם של בתי המ' שפט, שלפיה בני זוג, אשר לא השקיעו שקל בדיירה שבני זוגם רכשו או קיבלו במתנה, תר בעלי לקבל מחצית מן הדיירה. בעיני, מדובר בפסק דין שפוגע בזכות הקניין המוגנת לפי חוק יסוד ופוסק בניגוד לחוק יחסי ממון, ומן הדין להפכו. פסיקה כזו ואת עלולה להביא מקרים בעייתיים – שבהם בניזור אין לאדם כל זכות בדיירה – אל בתי המשפט".

הדינאים במקרה נוסף.

"אשה שהיתה נשואה במשך שנתיים ולא היתה נאמנה מראשית הנישואים, הגישה תביעה לקבל לירידה מחצית מדיירה של בעלה, שר' כשה עברו סכנתו הדינה לפני שהכיר אותה".
האם נכסי נדל"ן שעברו לאחד מהצדדים ב' נישואים, הם נכסים שיתופיים שנחלקים בין בני הזוג בשמנתגורש?
"בעיקרון, גם מתנות וירושות נחשבות נכסים חיצוניים. כלומר, נכסים שלא הושגו במאמץ משותף של בני הזוג, ולכן לא ניתן לחלקם בגירושים. עם זאת, גם כאן, אם תר' כח כוונת שיתוף ספציפי במתנה או בירושה, הנכסים יחולקו שווה בשווה בין בני הזוג", מסבירה גיל.

גיל מציגה מקרה נוסף שבו ירש אב ח"ד די 17 ילדים נכסים רבים בשווי עצום. הורי הבעל היו אנשים אמידים ביותר בעלי רכוש בשווי של מיליוני דולרים, כולל רכוש מניב בארה"ב ובגרמניה. הרכוש כלל בין היתר, זכויות בעלות בשישה בנייני מגורים שבהם 104 יחידות ירוור שמושכרות לצדדים שלישיים בשכונת לייקווד בניו ג'ורז', קניון בווינגטון, שש ירדות בפרנקפורט ובאופנברך, גרמניה ושלוש ירדות בישראל.

כל כך הרבה נכסים נחלקו בין הורש לבין אש' תו לכשיתגרשו?

"האשה ביקשה לקבוע כי היא זכאית למ' חצית מן הרכוש המשותף, שכלל ירידה שרכ' שו בסיוע הוריה והוריה, וכן מחצית מהזכויות על נכסי הירושה שקיבל בעלה. בני הזוג היו נשואים מ-1970, במשך יותר מ-40 שנה. מראשית הנישואים האשה פרנסה את המשפחה לבה ער שהיה להם 8 ילדים. רק ב-1985 הני' חיל הבעל לעבור ולפרנס. לצדדים סייעו הורי האשה ובת ורדתה והם חיו בצמצום ובצניעות לאורך שנים רבות. גם הורי הבעל וגם הורי

צילום: טל שובל

רו"ח און שני: "בן הזוג שמעביר את הנכסים לבת הזוג בנירושים לא ישלם מס שבה, אבל מומלץ למקבלת הנכס לבחון את היבטי המיסוי – כי היא עלולה למצוא את עצמה בעתיד משלמת מס גבוה במכירת הנכס"

האשה נתנו להם כספים כדי לרכוש ירידה. שני מזכיר בהקשר זה כי מבחינת מיסוי בישראל כשווה מקבל נכס בירושה, לא חל עליו מס ירושה. מס, עיונון היה נוהג בישראל עד 1981. לרוביו, "בן הזוג שמעביר את הנכסים לבת הזוג בגירושים לא ישלם מס שבה, אבל מומלץ למקבלת הנכס לבחון את היבטי המי' שיהיה מס גבוה במכירת הנכס. אם מדובר בממלך למקבלת הנכס בחו"ל אגב גירושים, ייתכן שיוכל מס רווח הון. לכן, כדאי לבחון כדאיות של מק' בל הנכס לגבי אילו נכסים הוא מקבל בהלימי' לתוכניות שלו לגביהם".

שני מוספי' כי "סביר להניח שער למועד הגירושים תושבה ההכנסה מהנכסים כתא אחד ודווחה יחד עם מקורות הכנסה נוספים. אבל כשהזוג מתגרש וכל אחד מקבל חלק מהירושה, יפתח לכל אחד מבני הזוג תיק נפרד, כלומר כל אחד מבני הזוג מנהל את הנכסים שלו בנ' פרד ומשלם בגינם מס. משום שמדובר בנכסים מניבים המצויים ברובם בחו"ל, קיימים מספר מסלולי מיסוי בהתאם לסכומים שהנכסים מניבים וכן להכנסות הנוספות או לעוסקים האחרים של בעל התיק".

לרובי גיל, מדובר במקרה שבו עשה בית המשפט צדק: "אשה ואת חיה בצניעות ונדלות כל חייה, עברה ופירנסה את בעלה ואת ליריה במשך כעשר שנים ומשפחתה עודה להם רבות לאורך השנים. נשאלת השאלה כיצד עולה על דעתו של הבעל במצב כזה, כשסוף סוף ניתנו לו כספים בה רבים, למנוע מחצית מהם מאשתו תוך התנגדותו שרתת תוב לבן במקום לתת לק בן עם מי שחלקה עמו שנים רבות וקשת בצניעות וברוחק, הוא מבקש לשמור את כל הכספים לעצמו".

מה בית המשפט בודק במקרה זה? הרי מדובר בבני נישואים ממושכים ויציבים.

גיל: "נכון. ומעבר למשך הזמן, למספר הילדים וליציבות, בית המשפט בודק אם הני' קיימה כוונת שיתוף ספציפי בנוגע לנכסים שקיבל הבעל בירושה. הוכח לבית המשפט שרמי השכירות מהירדות בארה"ב ובגרמניה התמזגו לתוך רכושם של שני בני הזוג ובה' על נהג בהם שיתוף. הוא הפקיד את הנכסים בחשבון המשותף ונעשה בהם שימוש להוצאות המשפחה ולהיתוך הילדים.

"בית המשפט העביר חלק מהירושה, שבה נעשה בפועל שיתוף במהלך הנישואים – מה שהעיד באופן ברור ומפורש על כוונת ש' תוף בהם – לירי' מי שפירנסה שנים רבות לבדה, גידלה ילדים ותמכה בבעלה לאורך כל חייהם, כשהי הנישואים התאפיינו בשי' תוף רב לאורך כל הדרך".

"בית המשפט חייב לקבוע בהתאם לאמור בחוק יחסי ממון כי חלוקת רכוש בין בני זוג לענייני משפחה תתבצע על פי חוק יחסי ממון, לא על פי חוק יחסי ממון".

לענייני משפחה תתבצע על פי חוק יחסי ממון, לא על פי חוק יחסי ממון. בית המשפט העליון קבע כי מחצית מן הזכויות בדיירה שייכות לאשה; בית המשפט המחוזי בלוד, שציטט את חוק יחסי ממון, ביטל את פסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה לקבע כי נכסים שהביא הבן על עמל מפני הנישואים, שייכים לו; ובית המשפט העליון, ששוב הפך את הקערה על פיה, קבע בניגוד לחוק יחסי ממון בין בני זוג, כי מחצית מן הזכויות בדיירה שייכות לאשה שכן הוכח כי התקיימה כוונת שיתוף ספציפי בנכס.